

Usora utamenyekanishije imisoro ku gihe giteganywa n'amategeko, yishyura imisoro atamenyekanishije ngo anishyure agacibwa n'ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana na 60% y'imisoro yagombaga kumenyekanishwa no kwishyurwa.

Kutubahiriza ibirebana n'umusoro ku nyongeragaciro

Amahazabu akurikira acibwa abatarubahirije ibirebana n'umusoro ku nyongeragaciro:

1°igihe uwakoze ubucuruzi atiyandikishije ku musoro ku nyongeragaciro, kandi yarabisabwaga, acibwa ihazabu ingana na mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro ku nyongeragaciro yagombaga kwishyura mu gihe cyose yakoze ubwo bucuruzi.

2°igihe usora yakoze inyemezamusoro ikosheje agambiriye kugabanya umusoro ku nyongeragaciro wishyurwa cyangwa agamije kongera umusoro ku nyongeragaciro uvanwamo cyangwa ataratanze inyemezamusoro, acibwa ijana ku ijana (100%) by'umusoro ku nyongeragaciro w'iyonyemezamusoro cyangwa kuri icyo gikorwa gisoreshwa.

3° kuba yaratanze inyemezamusoro kandi atariyandikishije ku musoro ku nyongeragaciro, acibwa ihazabu ingana n'ijana ku ijana (100%) by'umusoro ku nyongeragaciro waciwe kandi akishyura uwo musoro ugaragara kuri iyo nyemezamusoro.

Kunyereza umusoro

Usora wanyereje umusoro ahanishwa ihazabu ingana n'ijana ku ijana (100%) by'umusoro yanyereje.

Uretse icyo gihano, Ubuyobozi bw'Imisoro bunashyikiriza ikirego Ubushinjacyaha, iyo usora yakoze iryo nyereza abigambiriye, nko gukoresha ibaruramari rikosheje, impapuro z'impimbano cyangwa ikindi gikorwa gisanzwe gihanwa n'amategeko. Iyo ahamijwe icyaha, usora ashobora gufungwa hagati y'amezi atandatu (6) n'inyaka ibiri (2).

Kutishyura umusoro ufatirwa

Iyo umuntu ushinze gufata umusoro ufatirwa atawushyikirije Ubuyobozi bw'Imisoro abigambiriye, acibwa ihazabu ingana n'ijana ku ijana (100%) by'umusoro utaratanze. Hejuru y'ibyo, Ubuyobozi bw'Imisoro bushyikiriza ikirego Ubushinjacyaha. Iyo icyaha cyamuhamye, umusororeshwa ashobora gufungwa hagati y'amezi atatu (3) n'inyaka ibiri (2).

Kutishyura umusoro wagenwe

Itegeko rigenga imisoreshereze riteganywa kandi ko, umuntu wese ukora igikorwa icyo ari cyo cyose kijyanye no kutishyura umusoro wagenwe, ahanishwa igifungo kuva ku mezi atandatu (6) kugeza ku myaka ibiri (2).

Kubangamira Ubuyobozi bw'Imisoro, gushyigikira no gushishikariza abandi gukora amakosa

Umuntu wese ubangamira cyangwa akagerageza kubangamira imirimo n'inshingano by'Ubuyobozi bw'Imisoro mu bubasha bwabwo cyangwa agafasha, agashishikariza cyangwa akagambana n'undi ngo bice itegeko rigena imitunganyirize y'isoresha, ahanishwa ibihano bingana n'ibicibwa usora.

Ibihano by'umugereka

Uretse ibihano by'amahazabu y'ubutegetsi n'ibihano byo mu rwego rw'amategeko mpanabyaha, umuntu wese wakoze ibyaha biteganyijwe n'itegeko rigena imitunganyirize y'isoresha, ashobora guhanishwa ibihano by'umugereka bikurikira:

1° gufungirwa gucuruza mu gihe cy'iminsi mirongo itatu (30);

2° kutemererwa gupiganira amasoko ya Leta;

3° kwamburwa regisitiri y'ubucuruzi;

4° gutangazwa mu binyamakuru, radiyo cyangwa televiziyo.

Ku birebana n'ibi bihano inzego zifite ububasha bwo kubitanga ni izi zikurikira:

-Gufungirwa gucuruza mu gihe cy'iminsi mirongo itatu (30) no gutangazwa mu binyamakuru, radiyo cyangwa televiziyo byemezwa na Komiseri Mukuru w'Ikigo cy'Imisoro n'Amahoro.

-Kutemererwa gupiganirwa amasoko ya Leta no kwamburwa regisitiri y'ubucuruzi, byemezwa n'urukiko hakurikijwe uburemere bw'icyaha cyakozwe.

Ku bindi bisobanuro mwabaza kuri aderesi zikurikira:

Ishami rishinzwe abasorehwa
Tel: 0252595500/12
Hotline: 3004/3005
E-mail: info@rra.gov.rw
Website: www.rra.gov.rw

REPUBLIC OF RWANDA



RWANDA REVENUE AUTHORITY

**IBIHANO BITEGANYWA
N'AMATEGEKO MU MISORO**



Kanama, 2013

IBIHANO BITEGANYWA N'AMATEGEKO MU MISORO

IBYEREKEYE INYUNGU Z'UBUKERERWE N'AMAHAZABU

Ibyerekeye inyungu z'ubukererwe

Inyungu z'ubukererwe

Igihe usora atishyuye umusoro mu gihe giteganywa n'amategeko, asabwa kwishyura inyungu z'ubukererwe ku mafaranga y'umusoro.

Igipimo cy'inyungu ni 1,5 %. Inyungu z'ubukererwe zibarirwa ku kwezi, nta gukomatanya, bahereye ku muni ukurikira uwo umusoro wagombaga kwishyurirwaho kugeza ku muni w'ubwishyu na wo ubariwemo. Buri kwezi gutangiye gufatwa nk'ukwezi kuzuye.

Inyungu z'ubukererwe zigomba kwishyurwa igihe cyose kabone n'iyu umusororeshwa yajuririye isoresha mu buyobozi cyangwa mu rukiko.

Ubwiyongere bw'inyungu z'ubukererwe ntiburenga ijana ku ijana (100%) by'umusoro.

Iyo umusororeshwa yishyuye, ubwo bwishyu bukoreshwa mu kwishyura umusoro habanje kuvanwamo inyungu, ibihano n'umwendafatizo w'umusoro.

Ibyerekeye amahazabu

Amahazabu adahinduka

Umusororeshwa cyangwa undi muntu wese acibwa ihazabu iyo ananiwe:

- 1° gutangira igihe imenyeshya ry'umusoro;
- 2° gutangira igihe imenyeshya ry'umusoro ufatirwa;
- 3° gufatira umusoro ufatirwa;
- 4° gutanga ibimenyetso asabwa n'Ubuyobozi bw'Imisoro;
- 5° korohereza ibikorwa by'igenzura ry'imisoro;
- 6° kumenyesha ku gihe ububasha cyangwa umwanya yahawe wo guhagararira usora;
- 7° kwiyandikisha mu minsi irindwi kuva atangiye ubucuruzi no ku musoro ku nyongeragaciro mu gihe kitarenze iminsi irindwi y'irangira ry'umwaka yagizemo igicuruzo cya miliyoni 20,000,000 n'irangira ry'igihembwe yagizemo igicuruzo cya miliyoni 5,000,000;
- 8° Kuzuzwa no kubika inyandiko n'ibitabo by'ubucuruzi ku wukora ubucuruzi wese ndetse no gukora ibaruramari rikurikije amategeko arebana n'ibaruramari ry'amasosiyete ;
- 9° gutanga ku gihe avansi y'umusoro ku nyungu ;
- 10° Kubahiriza ibisabwa ibyo ari byo byose n'amategeko agenga imisoro ikurikira :

- 1° umusoro ku musaruro w'umuntu ku giti cye;
- 2° umusoro ku nyungu z'amasosiyete;
- 3° imisoro ifatirwa;
- 4° umusoro ku nyongeragaciro;
- 5° umusoro ku mutungo w'ibinyabiziga bifite moteri n'amato;
- 6° umusoro ku mikino y'amahirwe.

Umuntu wese wabonetseho n'ayo makosa ahanishwa amahazabu akurikira :

- 1° amafaranga ibihumbi ijana (100.000 Frw) y'u Rwanda iyo ibyacuujwe biri muni cyangwa bingana n'amafaranga y'u Rwanda miliyoni makumyabiri (20.000.000 Frw);

2° amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana atatu (300.000 Frw) iyo ibyo umusororeshwa acuruza birengeje agaciro k'amafaranga y'u Rwanda angana na miliyoni makumyabiri (20.000.000 Frw) mu mwaka;

3° amafaranga ibihumbi magana atanu y'u Rwanda (500.000 Frw) iyo umusororeshwa yamenyeshejwe n'Ubuyobozi bw'Imisoro ko ari mu rwego rw'abasora banini.

Iyo umusororeshwa bireba adatanze imenyeshamunsi n'ibaruramari byemejwe kandi abisabwa n'amategeko, ahanishwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana n'amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana tanu (500.000) buri kwezi kugeza igihe azabitangira.

Iyo ikosa rikozwe kabiri mu gihe cy'imyaka itanu (5), ihazabu isanzwe yikuba kabiri. Naho iyo ikosa nk'irya mbere ryongeye gukorwa bwa gatatu muri iyo myaka itanu (5), ihazabu isanzwe yikuba kane (4).

Ihazabu ryo gukererwa kwishyura

Iyo umusoro wagaragajwe mu imenyeshya ry'umusoro cyangwa umusoro uri mu nyandiko igena umusoro rikosowe n'Ubuyobozi bw'Imisoro utishyuye mu gihe giteganyijwe, umusororeshwa acibwa ihazabu ingana n'icumi ku ijana (10%) by'umusoro agomba kwishyura.

Usora ntacibwa iyo hazabu iyo Komiseri Mukuru yamwongereye igihe cyo kumenyesha umusoro. Ihazabu ijyanye no gutubya umusoro, kutishyura no kutamenyekanisha

Iyo ibaruramari cyangwa iperereza rigaragaje ko umusoro ugaragara mu imenyeshya ari muto ku musoro wagombye kugaragazwa, usora acibwa amahazabu akurikira:

Iyo igenzura cyangwa iperereza rigaragaje ko umusoro ugaragara ku imenyeshamunsi ari muto ku musoro wagombye kwishyurwa, usora agomba kwishyura umusoro utarishyuye akanacibwa amahazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi akurikira:

1° atanu ku ijana (5%) by'umusoro yatubije iyo amafaranga yagabanyije ku musoro ageze cyangwa arenze atanu ku ijana (5%) ariko ntagere ku icumi ku ijana (10%) by'umusoro yagombaga kwishyura;

2° icumi ku ijana (10%) by'umusoro yatubije iyo amafaranga yagabanyije ku musoro ageze cyangwa arenze icumi ku ijana (10%) ariko ntagere kuri makumyabiri ku ijana (20%) by'umusoro yagombaga kwishyura;

3° makumyabiri ku ijana (20%) by'umusoro yatubije iyo amafaranga yagabanyije ku musoro angana na makumyabiri ku ijana (20%) cyangwa arenzeho ariko ntagere kuri mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro yagombaga kwishyura;

4° mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro yatubije iyo amafaranga yagabanyije ku musoro ageze cyangwa arenze mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro yagombaga kwishyura.

Usora uhindura imenyekanisha rye akanishyura imisoro ijyanye na ryo mbere y'uko amenyeshwa ko azaganzurwa uwo umusoro, ntacibwa ibyo ibihano.

Usora umenyekanishije imisoro ku gihe giteganywa n'amategeko ariko atishyuye iyo misoro muri icyo gihe gisabwa, yishyura imisoro fatizo n'ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana na 50% y'imisoro yagombaga kwishyurwa.